

KS. ADAM SZOT – BIAŁYSTOK

ŹRÓDŁA DO DZIEJÓW KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W ARCHIWACH WILEŃSKICH

Wraz z rozwojem sieci kościelnej i administracji kościelnej następuje rozwój form kancelaryjnych, a co za tym idzie powstają dokumenty będące wytworem tychże kancelarii.

Chryścianizacja Litwy nastąpiła dopiero w drugiej połowie XIV w., mimo prób podejmowanych we wcześniejszych wiekach. Król Władysław Jagiełło w 1387 r. wydał dokument fundacyjny biskupstwa wileńskiego, a rok później nastąpiła erekcja biskupstwa w Wilnie. Od chwili powstania diecezji wileńskiej w 1387 r. gromadzono w katedrze wileńskiej najważniejsze dokumenty kościelne¹. Biskup diecezji rządził poprzez swoją kurię biskupią, która wraz z upływem czasu, nie tylko się rozrosła, ale tworzyła również coraz więcej dokumentów prawnych. W sprawach sądowych głos decydujący posiadali oficjałowie sądu biskupiego, czyli konsystorza. Istniejąca przy katedrze wileńskiej kapituła katedralna wytwarzała również swoje własne dokumenty. Działalność tych urzędów prowadziła do powstania z czasem archiwum diecezjalnego, konsystorskiego i kapitulnego².

W 1520 r. biskup Jan z książąt litewskich polecił kapitule katedry wileńskiej zabezpieczenie i zewidencjonowanie dokumentów funduszowych i innych znajdujących się w archiwum katedralnym. Była to pierwsza, znana nam próba porządkowania zasobu archiwum kościelnego diecezji wileńskiej. Z tej okazji powstał też pierwszy kopiariusz dokumentów kapitulnych, a dwa lata później przeprowadzono pierwszą wizytację diecezji³.

Akta synodów diecezji wileńskiej biskupa Benedykta Woyny początku XVII w. nakazywały proboszczom parafii składanie oryginalnych dokumentów w ar-

¹ B. Kumor, *Początki metropolii wileńskiej*, „Studia Teologiczne”, 5-6 (1987-1988) s. 75-76.

² H. E. Wyczawski, *Przygotowanie do studiów w archiwach kościelnych*, Kalwaria Zebrzydowska 1989, s. 325.

³ J. Maroszek, W. F. Wilczewski, *Archiwa kapituły i kurii diecezjalnej wileńskiej, dzieje i wspólczesne miejsca przechowywania w zbiorach litewskich i polskich*, „Białostoczczyzna”, 4 (1998) s. 3.

chiwum diecezjalnym⁴. Kolejny biskup Eustachy Wołłowicz zlecił kanclerzowi diecezjalnemu gromadzenie, porządkowanie i strzeżenie zgromadzonego zasobu archiwalnego⁵.

Archiwum zgromadzone w katedrze wileńskiej w 1610 r. zostało podzielone na: archiwum kapitulne i archiwum diecezjalne. Spowodowano to było nie tylko wzrostem znaczenia kapituły wileńskiej, ale również miało na celu ustrzeżenie zgromadzonych archiwaliów przed ewentualnym zniszczeniem. W XVI i XVII wieku Wilno wielokrotnie ulegało zniszczeniu przez pożar (np. 1530, 1593, 1610), czy prowadzone wojny.

Wraz z podzieleniem archiwum na dwie części nastąpiły prace porządkowe. Trwały one blisko przez 30 lat. Szczególną rolę odegrał tu ks. Wawrzyniec Mocarski, notariusz, a potem kanclerz kurii wileńskiej, który nie tylko sporządził kopiarze dokumentów zawierające odpisy najstarszych i najcenniejszych materiałów, ale również ustrzegł zasoby archiwalne przed zniszczeniem w czasie potopu szwedzkiego (1655-1660) i w czasie wojny polsko-moskiewskiej (1654-1662).

Nie wiemy dokładnie kiedy ostatecznie uporządkowano zbiory archiwalne w Wilnie i od którego roku możemy mówić o prawnej organizacji i erygowaniu archiwum diecezjalnego w Wilnie. Ks. Jan Fijałek na IV Zjeździe Historyków w Poznaniu sugerował, iż archiwum diecezjalne w Wilnie zostało założone w 1619 r.⁶ Data ta, choć wydaje się wielce prawdopodobna, jest z pewnością zbyt późna. Już wcześniej rządcy diecezji wileńskiej zadbali o to, by stworzyć wszelkie warunki do istnienia i funkcjonowania archiwum diecezjalnego.

W 1655 r. archiwum kapitulne i diecezjalne zostało spakowane i wywiezione z Wilna. Rozpoczął się długi okres wędrowania archiwaliów po ziemiach nie tylko polskich. Ks. Mocarski wierny królowi polskiemu przebywał z nim na Śląsku. Miejscem przechowywania wileńskich archiwaliów był zamek Jerzego Lubomirskiego w Lubowli, a następnie klasztor ojców bernardynów we Lwowie. Po zakończeniu działań wojennych na ziemiach polskich archiwum przewieziono do Warszawy, gdzie pieczę nad nim sprawowali, po śmierci ks. W. Mocarskiego (1657 r.), bp Jerzy Białożor, kustosz katedralny i ks. Walerian Judycki.

W 1658 r. nastąpiło rozdzielenie zbioru. Część dokumentów została przewieziona do Brześcia, gdyż tam obradowała wileńska kapituła. Tam podjęto decyzję, by rozproszone archiwalia zgromadzić w jednym miejscu. S. Skuminowicz, prokurator kapituły, zgromadził je w Braszewiczach, a następnie przewiózł do Różan. W czasie nasilenia działań wojennych archiwum zostało w 1660 r. przewiezione na Jasną Górę i deponowane w skarbcu klasztoru.

Archiwalia przebywały pod opieką paulinów do czasu wyzwolenia Wilna spod okupacji moskiewskiej. Kanonicy wileńscy ks. Tyzenhaus i ks. Młynecki sprowadzili je w końcu do Wilna, ale tylko na kilka lat. W 1666 r. wobec zagroże-

⁴ T. Krahel, *Archiwa kościelne w archiwach i bibliotekach Wilna*, „Białostoczczyzna”, 3 (1999) s. 22-23.

⁵ J. Kwolek, *Naukowa organizacja archiwów kościelnych*, „Przegląd Teologiczny”, 11 (1930) s. 16-17.

⁶ K. Kaczmarczyk, *Organizowanie archiwów diecezjalnych*, w: *Pamiętnik IV Zjazdu historyków w Poznaniu*, Poznań 1931, s. 3.

nia nową wojną zdecydowano się zbiory przechowywać w Białymstoku pod opieką kanonika wileńskiego i proboszcza białostockiej parafii ks. Kazimierza Beynarta. Nie wiemy dokładnie ile czasu przechowywano archiwum w Białymstoku.

Po powrocie zbiorów do Wilna oba archiwa podzielono na trwale. Umieszczono je w oddzielnych pomieszczeniach: archiwum kapitulne znalazło swe miejsce, wraz z biblioteką, w skarbcu katedralnym nad zakrystią, zaś archiwum diecezjalne przechowywano z drugiej strony głównej nawy. W kapitule wyznaczono również osoby odpowiedzialne za przechowywanie i strzeżenie zbiorów. Opiekę nad archiwum kapitulnym zajmował się prokurator kapitulny, zaś nad archiwum diecezjalnym kanclerz kurii. Miejsce przechowywania archiwaliów kościelnych pozostało niezmienione przez kilka następnych stuleci aż do roku 1892⁷.

Znamy stan obu archiwów z 1828 r.⁸

Archiwum kapitulne obejmowało:

a. *księgi oprawne, spośród których na pierwszy plan wysuwa się 57 ksiąg aktów kapitulnych od r. 1502 do 1827, dalej szereg kopiarzy dokumentów, rejestry papierów i dyplomów kapitulnych, inwentarze, lustracje, wizyty kościoła katedralnego, rachunki dochodów z dóbr biskupich i kapitulnych oraz innych fundusów od w. XVI;*

b. *dokumenty pergaminowe i papierowe powiązane w 22 fascykulach, a zawierające w oryginałach lub kopiach przywileje wielkoksiążęce i królewskie, bulle i brewia papieskie, dokumenty fundacyjne i nadawcze, także prywatne, na dobra ziemskie, place i domy dla katedry, biskupa i kapituły, począwszy od r. 1387;*

c. *testamenty biskupów i kanoników wileńskich oraz dalszych osób należących do katedry z lat 1391-1809;*

d. *obligi na sumy funduszowe kapituły;*

e. *dokumenty na dobra stołowe kapituły;*

f. *dokumenty na dobra presytmonialne, sufragańskie, prałatów i kanoników;*

g. *papiery funduszu edukacyjnego Bejnartowsko-Korsakowskiego, pozostającego pod zarządkiem kapituły;*

h. *dokumenty na altarie katedralne;*

i. *dokumenty na dobra kapitulne odpadłe od guberni witebskiej, mińskiej i wileńskiej po rozbiorach 1772-1792;*

j. *rozmaite inne papiery i dokumenty [varia], w tym dawniejsze rejestra, opisujące archiwum kapitulne;*

k. *pieczęć kapituły z r. 1580.*

Archiwum diecezjalne obejmowało:

a. *księgi oprawne w liczbie 78, zawierające wizyty kościołów diecezji wileńskiej od r. 1622 do 1818, poza tym zaś kopiarze dokumentów kościelnych z r. 1797 i 1805 itp.;*

b. *luźne dokumenty, inwentarze i wizyty poszczególnych kościołów diecezji, ułożone według porządku alfabetycznego nazw miejscowości;*

⁷ Maroszek, Wilczewski, *Archiwa kapituły i kurii diecezjalnej wileńskiej*, s. 5.

⁸ Za Maroszek, Wilczewski, *Archiwa kapituły i kurii diecezjalnej wileńskiej*, s. 4; *Opisanije rukopisnogo otdielenija Wilenskoj Publicznoj Biblioteki, Wypusk pierwyj*, Wilna 1895, s. 15-51.

c-d. inwentarze i wizyty niektórych zgromadzeń zakonnych męskich i żeńskich;

e. inwentarze dóbr stołowych biskupów wileńskich;

f-h. varia.

Po przeszło stu latach niewoli narodowej władze carskie skonfiskowały archiwalia przechowywane w katedrze. Powołana do życia przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Rosji specjalna komisja miała skonfiskować i przekazać do Wileńskiej Biblioteki Publicznej zbiory archiwum kapitulnego⁹.

W skutek pomyłki zarekwirowano część archiwum diecezjalnego i przekazano je do Biblioteki¹⁰. W 1892 r. zawierała ono 2014 jednostek. Zgromadzono je w trzech szafach Biblioteki (nr 53, 54 i 55)¹¹. Ocalałą część od roku 1903 porządkował ks. Jan Kurczewski i umieścił ją w archiwum konsystorskim.

W czasie I wojny światowej archiwalia kościelne z Wilna uległy dalszemu rozproszeniu. W 1915 r. 115 pergaminowych dokumentów zostało wywiezionych w głąb Rosji do Mohylewa. Powróciły one do Wilna dopiero po 1945 r. i zostały przekazane do **Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk** w Wilnie. Są tam przechowywane po dzień dzisiejszy w zbiorze rękopisów w fondzie nr 1, jako *Zbiór pergaminów*¹².

Zasoby Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk powiększyły się znacznie o archiwalia proveniencji kościelnej po zakończeniu II wojny światowej. Skonfiskowane zostały materiały przechowywane przez cały okres międzywojenny w katedrze wileńskiej, jak również inne archiwalia z parafii archidiecezji wileńskiej. Archiwum kapitulne zostało w czasie II wojny światowej zamurowane w katedrze wileńskiej. W czasie prowadzonych prac konserwatorskim odkryto je w 1956 r.¹³ Odnalezione archiwalia przekazano do Działu Rękopisów Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk: *Zbiór kapituły wileńskiej* (F 43 z 27511 j.a., z lat 1391-1940)¹⁴. Archiwalia z archiwum diecezjalnego złożyły się na powstanie drugiego obszernego zespołu o nazwie: *Wileńska Kuria Metropolitalna* (F 44 z 1022 j.a. z lat 1388-1940). Zbiór ten stanowił archiwum kurialne przed upaństwowieniem zbiorów kościelnych.

Z dokumentów kapituły katedralnej wileńskiej wyodrębniony został osobny fond nr 6 zatytułowany *Dokumenty pergaminowe zbiorów kapituły wileńskiej z lat*

⁹ W. Semkowicz, *Losy Archiwum Katedry Wileńskiej*, „Sprawozdanie z Czynności i Posiedzeń PAU”, 1947, s. 134-135.

¹⁰ *Opisanije rukopisnogo otdielenija Wilenskoj Publicznoj Biblioteki*, t. 1, Wilna 1897.

¹¹ Maroszek, Wilczewski, *Archiwa kapituły i kurii diecezjalnej wileńskiej*, s. 5.

¹² *Opisanije rukopisnogo otdielenija Vilenskoj Publicznoj Biblioteki*, t. 2, Wilna 1897; *Pergamentu katalogas, saudare*, R. Jasas, Vilnius 1980.

¹³ M. Kosman, *Archiwum kapituły wileńskiej*, „Archeion”, 64 (1976) s. 56; V. Abramvicius, *Vilniaus kapitulos archyvas*, „Mokslas ir gyvenimas”, 12 (1960).

¹⁴ T. Krahel, *Materiały archiwalne do dziejów Kościoła Katolickiego północno-wschodniej Polski w archiwach i bibliotekach Wilna*, „Białostoczczyzna”, 2 (1999) s. 39; E. Treiniene, *Ramkraszcziu rinkiniu rodyle*, Vilnius 1977.

1387-1922, który zawiera 440 oryginalnych dokumentów¹⁵.

W późniejszym okresie czasu do Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk trafiła jeszcze kolejna partia archiwaliów XIX i XX wiecznych, z której stworzono odrębny zespół: *Kolekcja dokumentów biskupstwa i arcybiskupstwa wileńskiego* (F 318, dok. z XIX i XX w.)

Ale archiwalia proveniencji kościelnej znajdują się nie tylko w Bibliotece Litewskiej Akademii Nauk, ale również w **Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego**. W 1919 r. Uniwersytet Stefana Batorego został reaktywowany. Z Wileńskiej Publicznej Biblioteki zostały mu przekazane archiwalia z dawnego archiwum biskupiego, te, które w 1915 r. nie zostały wywiezione z miasta. Archiwalia zostały skatalogowane i opisane w pięciotomowym dziele *Opisanije rukopisnogo otdielenija Wilenskoj Publicznoj Biblioteki* (Wilna 1897-1906). Zachowano ich układ i po dzień dzisiejszy stanowią podstawę całego zbioru rękopiśmiennego biblioteki uniwersyteckiej (F 57 *Kapituła wileńska*, 1880 j.a. z lat 1633-1840). Zawierają przede wszystkim księgi wizyt kościołów parafialnych i kopiariusze dokumentów kościelnych oraz inne dokumenty pochodzące z kapituły wileńskiej¹⁶.

Po II wojnie światowej do Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego przeniesione zostały dokumenty dotyczące istnienia i funkcjonowania seminarium duchownego w Wilnie (F 210 *Seminarium diecezji wileńskiej*, 230 j.a. z lat 1583-1879).

Większość skonfiskowanych przez władze komunistyczne archiwaliów pochodzenia kościelnego trafiło do **Państwowego Archiwum Historycznego Litwy** w Wilnie (materiały do 1940 r.) i do Archiwum Akt Nowych Litwy (po 1940 r.). To one, a zwłaszcza Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne, posiada największy zbiór archiwaliów proveniencji kościelnej. Zbiór dokumentów podzielono na dwie grupy: na archiwalia kapitulne i biskupie. Archiwalia Wileńskiej Rzymskokatolickiej Kurii Metropolitalnej znalazły się w fondzie 694 (F 694 *Wileńska Rzymskokatolicka Kuria Metropolitalna*, 28694 j.a. z lat 1468-1940)¹⁷, zaś archiwalia Rzymskokatolickiego Konsystorza Duchownego Biskupstwa Wileńskiego w fondzie 604 (F 604 *Rzymskokatolicki Konsystorz Duchowny Biskupstwa Wileńskiego*, 45339 j.a. z lat 1391-1915)¹⁸.

Bardzo cenny zbiór archiwaliów stanowią zespoły poszczególnych parafii. Archiwalia, w tym księgi metryczne, z 215 z nich są zgromadzone w Państwowym Archiwum Historycznym Litwy¹⁹.

W Litewskim Państwowym Archiwum Historycznym w Wilnie znajdują się też archiwa innych diecezji litewskich: żmudzkiej i sejneńskiej. Archiwalia pochodzące z diecezji żmudzkiej i kowieńskiej zostały zgromadzone w fondzie nr 696 jako *Kauno archiviskupo metropolito (Romos katoliku) kancelarija* (F 696,

¹⁵ *Lietuvos Mokslu Akademijos Biblioteka. Rankrasciu fondai*, opr. D. Lanauskiene, Vilnius 1994, s. 47.

¹⁶ *Lietuvos Mokslu Akademijos Biblioteka*, s. 12.

¹⁷ *Lietuvos centrinio valstybinio istorijos archyvo fondu zinas*, red. D. Bautenas, Vilnius 1990, s. 201-202.

¹⁸ *Przewodnik po zbiorach rękopisów w Wilnie*, oprac. M. Kocójowa, „Studia Batoriana”, 1 (1993); *Lietuvos centrinio valstybinio istorijos archyvo*, s. 204-206.

¹⁹ *Przewodnik po zbiorach rękopisów w Wilnie*, s. 213-237.

2045 j.a. z lat 1513-1949).

Dzieje archiwum diecezji sejneńskiej są również wielce złożone. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. i po ustaleniu granic państwowych między Rzeczpospolitą Polską a Litwą podzieleniu uległa również diecezja sejneńska i jej archiwum. Część zespołu znalazła swe miejsce w archiwum nowopowstałej diecezji łomżyńskiej, druga część została przewieziona na Litwę. Archiwalia byłej diecezji wigierskiej i sejneńskiej zostały zespolone i umieszczone po zakończeniu II wojny światowej w Litewskim Państwowym Archiwum Historycznym w Wilnie. Stworzyły odrębny zespół – fond 1236 (F 1236, 1893 j.a. z lat 1756-1918)²⁰.

W archiwum tym znalazło się również archiwum konsystorskie diecezji żmudzkiej (F 669, *Telsiu (Zemaicziu) Romos kataliku vyskupites dvasine konsistorija*, 18224 j.a. z lat 1652-1914)²¹.

Z zasobów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Narodnego Komiteta Wnutriennych Dieł (NKWD) zostało w Wilnie stworzone nowe archiwum – **Archiwum Specjalne Litewskiej Republiki**, które w ostatnim czasie zmieniło nazwę na **Lietuvos Ypatingasis Archivas**. Najcenniejszy zbiór to materiały Urzędu Pełnomocnika ds. Kultu na Litewska SRR (F. R-181). W byłym archiwum KGB są do dziś przechowywane materiały księży wiezionych lub zesłanych do łagrów, materiały operacyjne dotyczące inwigilacji duchowieństwa (ap. 49)²².

Niektóre archiwalia proveniencji kościelnej pochodzące z Wilna znalazły się w różnych bibliotekach i archiwach nie tylko kościelnych, ale i państwowych. Część z nich stanowi zespół tzw. Archidiakonatu Białostockiego (1807-1848) i znajduje się w Archiwum Archidiecezjalnym w Białymstoku. Inne dokumenty, np. kopiariusze dokumentów prawnych i wizyt pasterskich biskupa Brzostowskiego znalazły się w Bibliotece Czartoryskich w Krakowie (sygn. 1775 i 1777). W Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie znalazł się np. *Sumariusz dokumentów znajdujących się w Archiwum Diecezjalnym Wileńskim*.

Informacje praktyczne

Lietuvos Valsybes Istorijos Archyvas (www.archyvai.lt)

Lietuva 03134 Vilnius Gerosios Vilties g. 10

tel. (85) 2137482 faks. (85)2137612

e-mail: istorijos.archyvas@lvia.lt

informacja (85) 2137482 o.krivenko@lvia.lt

czynne: pon.-czw. 8.00-12.00 i 12.45-17.00, pt. 8.00-12.00 i 12.45-15.45

²⁰ *Lietuvos centrinio valstybinio istorijos archyvo*, s. 203-207.

²¹ Tamże, s. 206-207.

²² T. Krahel, *Archiwa kościelne w archiwach i bibliotekach Wilna*, „Białostoczczyzna”, 3 (1999) s. 25.

Lietuvos Centrinis Valsybes Archyvas

Lietuva 10102 Vilnius O. Milasiaus g. 21
 tel. (85) 2477811 fax. (85) 2765318
 e-mail: lcva@archyvai.lt
 informacja: (85) 2477830 jolkar@takas.lt
 czynne: pon.-czw. 8.00-12.00 i 12.45-17.00, pt. 8.00-12.00 i 12.45-15.45

Lietuvos Valstybes Naujasis Archyvas

Lietuva 03106 Vilnius Mindaugo g. 8
 tel. (85) 2652253 fax. (85) 2652253
 e-mail: lvna@archyvai.lt
 informacja: (85) 2652564
 czynne: pon.-czw. 8.00-12.00 i 12.45-17.00, pt. 8.00-12.00 i 12.45-15.45

Lietuvos Ypatingasis Archyvas

Lietuva 01110 Vilnius Gedimino pr. 40/1
 tel. (85) 2514210 fax. (85) 2514211
 e-mail: lya@archyvai.lt
 informacja: (85) 2610004
 czynne: pon.-czw. 8.00-12.00 i 12.45-17.00, pt. 8.00-12.00 i 12.45-15.45

Lietuvos Mokslu Akademijos Biblioteka (www.mab.lt)

Lietuva 01102 Vilnius Zygimantu g. 1/8
 Tel. (85) 2629537 fax. (85) 2121324
 e-mail: biblioteka@mab.lt
 czynne: pon.-czw. 8.00-17.00, pt. 8.00-15.45

**Wykaz niektórych zespołów rękopisów
 przechowywanych w instytucjach naukowych Wilna²³**

**Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego
 (Vilniaus Universiteto Biblioteka)**

Numer fondu	Nazwa zespołu	Ilość jednostek ewidencyjnych i inwentarzowych, z jakich lat
1	2	3
F 13	<i>Academia et Universitas Vilnensis (1579-1773)</i>	519 inw. z 1584-1864 r.
F 97	<i>Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie (1919-1939)</i>	416 ew. z 1919-1939 r.
F 39	<i>Typografia Józefa Zawadzkiego</i>	550 ew. z 1826-1937 r.
F 195	<i>Kościół w Bejsagole</i>	37 inw. z 1539-1959 r.
F 196	<i>Kolekcja dokumentów archiwów kościelnych</i>	94 inw. z 1674-1950 r.

²³ Na podstawie *Przewodnika po zbiorach rękopisów w Wilnie*, „Studia Batoriana nr 1”, opr. M. Kocójowa, Kraków 1993.

1	2	3
F 197	<i>Kościół w Brasławiu</i>	21 inw. z 1827-1950 r.
F 201	<i>Kościół w Johaniszkielach</i>	150 inw. z 1701-1922 r.
F 203	<i>Kościół w Poszuszwiu</i>	37 ew. z 1576-1941 r.
F 204	<i>Kościół w Skopiszkach</i>	34 inw. z 1718-1921 r.
F 205	<i>Kościół w Skirstymoniui</i>	10 inw. z 1801-1915 r.
F 107	<i>Kościół w Szawlach</i>	226 ew. z 1618-1955 r.
F 207	<i>Dekanat wilkomirski</i>	19 inw. 1828-1908 r.
F 208	<i>Kościół w Upicie</i>	5 inw. z 1849-1921 r.
F 210	<i>Seminarium Duchowne diecezji wileńskiej</i>	230 ew. z 1583-1879 r.
F 57	<i>Kapituła Wileńska</i>	1880 ew. z XVII-XIX w.
F 68	<i>Kościół św. Piotra i Pawła w Wilnie</i>	24 inw. z 1678-1700 r.
F 164	<i>Kościół w Żoludku</i>	236 ew. z 1674-1963 r.
F 78	<i>Architektoniczne plany i szkice</i>	901 ew. z XVI-XX w.
F 72	<i>Pojedyncze dokumenty</i>	1142 ew. z XVI-1989 r.
F 82	<i>Fotografie</i>	2211 ew. z 1873-1977 r.
F 91	<i>Rękopisy literackie</i>	1570 ew. z 1863-1979 r.
F 69	<i>Dokumenty Wielkiego Księstwa Litewskiego</i>	150 ew. z 1489-1815 r.
F 7	<i>Akta sądowe Wielkiego Księstwa Litewskiego</i>	539 ew. z 1545-1845 r.
F 35	<i>Materiały do map archeologicznych</i>	935 inw. z 1887-1898 r.
F 83	<i>Mikrofilmy</i>	273 ew. z XVI-1974 r.
F 5	<i>Różne rękopisy</i>	19246 ew. z XVI-1942 r.
F 80	<i>Pergaminy</i>	66 inw. z XVI w.-1827 r.
F 45	<i>Rękopiśmienne nuty</i>	181 inw. z XIV-XX w.
F 3	<i>Traktaty i prace naukowe</i>	2693 inw. z XVI w.-1908 r.
F 23	<i>Plany ziemskie</i>	169 inw. z 1719-1903 r.
Zbiory prywatne		
F 22	<i>Baliński Michał</i>	807 inw. z 1509-1939 r.
F 58	<i>Bobrowski Michał</i>	11 inw. z 1820-1854 r.
F 63	<i>Kłagiewicz Andrzej</i>	6 ew. zz 1833-1836 r.
F 12	<i>Lelewel Joachim</i>	588 inw. Z 1728-1938 r.
F 60	<i>Radziwiłłowie</i>	22 ew. z 1608-1663 r.
F 75	<i>Romer Michał</i>	42 inw. Z 1895-1945 r.
F 59	<i>Sapiehowie</i>	97 ew. Z 1541-1829 r.

**Biblioteka Litewskiej Akademii Nauk
(Lietuvos Mokslu Akademijos Biblioteka)**

Numer fondu	Nazwa zespołu	Ilość jednostek ewidencyjnych i inwentarzowych, z poszczególnych lat
1	2	3
F 1	<i>Zbiór pergaminów</i>	628 inw. z 1187-1868 r.
F 2	<i>Zbiór pergaminów w języku rosyjskim</i>	75 inw. z 1503-1614 r.
F 3	<i>Zbiór dokumentów pergaminowych</i>	115 inw. z 1414-1795 r.
F 4	<i>Pierwsza kolekcja dokumentów pergaminowych</i>	60 inw. z 1505-1713 r.

1	2	3
F 5	<i>Druga kolekcja dokumentów pergaminowych</i>	82 inw. z 1448-1779 r.
F 6	<i>Dokumenty pergaminowe zbiorów Kapituły Wileńskiej</i>	440 inw. z 1387-1922 r.
F 159	<i>Akta Republikańskiej Komisji do badań zbrodni hitlerowskich</i>	109 inw. z 1941-1945 r.
F 13	<i>Kolekcja kronik Wielkiego Księstwa Litewskiego</i>	33 inw. z 945-1567 r.
F 16-18	<i>Kolekcja rękopisów byłej Wileńskiej Biblioteki Publicznej</i>	257 inw. z XV-XIX w. 292 inw. z XVI-XIX w. 262 inw. z XVI-XIX w.
F 20	<i>Akta sądowe</i>	6558 inw. z 1476-1924 r.
F 25	<i>Kolekcja dokumentów archiwalnych</i>	317 inw. z 1496-1957 r.
F 9	<i>Dział ogólny</i>	3602 inw. z 1527-1959 r.
F 29	<i>Kolekcja rękopisów literackich</i>	1312 inw. z 1555-1991 r.
F 30	<i>Kolekcja rękopisów muzycznych</i>	245 inw. z 1598-1949 r.
F 229	<i>Rękopiśmienne plany i wykresy</i>	1857 inw. z 1746-1938 r.
F 268	<i>Kolekcja kościelnych dokumentów archiwalnych</i>	327 inw. z 1656-1955 r.
F 38	<i>Klasztor benedyktynek w Kownie</i>	143 inw. z 1528-1939 r.
F 39	<i>Klasztor bernardynów w Kretyndze</i>	209 inw. z 1648-1939 r.
F 42	<i>Klasztor karmelitów w Linkowie</i>	24 inw. z 1671-1941 r.
F 315	<i>Zbiór dysertacji Petersburskiej Akademii Duchownej</i>	1575 inw. z 1817-1915 r.
F 257	<i>Kościoły i szkoły Prus Wschodnich</i>	25 inw. z 1723-1856 r.
F 43	<i>Zbiór Kapituły Wileńskiej</i>	27511 inw. z 1391-1940 r.
F 318	<i>Kolekcja dokumentów biskupstwa i arcybiskupstwa wileńskiego</i>	3195 ew. z XIX-XX w.
F 44	<i>Kuria Metropolii Wileńskiej</i>	1022 inw. z 1388-1940 r.
F 312	<i>Dokumenty cmentarzy wileńskich na Rossie i bernardynów w Wilnie</i>	1524 inw. z 1829-1946 r.
F 60	<i>Rękopisy Towarzystw Filomatów i Filaretów</i>	229 inw. z 1818-1860 r.
	<i>Zbiory prywatne</i>	
F 81	<i>Baliński Michał</i>	45 inw. z 1380-1920 r.
F 82	<i>Bieliński Józef</i>	148 inw. z 1879-1912 r.
F 111	<i>Kościalkowski Stanisław</i>	242 inw. z 1775-1938 r.
F 114	<i>Kraszewski Józef Ignacy</i>	74 inw. z 1839-1960 r.
F 242	<i>Kraujalis Piotr</i>	566 inw. z 1889-1935 r.
F 169	<i>Levanas Aleksandras</i>	77 inw. z 1924-1944 r.
F 119	<i>Akta Łopacińskich</i>	349 inw. z 1575-1846 r.
F 292	<i>Meysztołowicz Aleksander</i>	134 inw. z 1790-1943 r.
F 124	<i>Akta Narbuttów</i>	52 inw. z 1584-1864 r.
F 127	<i>Obst Jan</i>	1093 inw. z 1500-1937 r.
F 161	<i>Rękopisy Piłsudskich</i>	152 inw. z 1810-1939 r.
F 139	<i>Akta Sapiehów</i>	5589 inw. z 1604-1831 r.
F 147	<i>Tyczkowski Franciszek</i>	1288 inw. z 1633-1939 r.
F 148	<i>Akta i zbiory rodziny Tyszkiewiczów</i>	315 inw. z 1518-1893 r.
F 260	<i>Kolekcja Wołodko Wacława</i>	898 inw. z 1508-1942 r.
F 158	<i>Rękopisy rodzinne Zawadzkich</i>	482 inw. z 1805-1940 r.
F 273	<i>Zasztowi Albert Ludwik</i>	4126 inw. z 1396-1909 r.

**Litewska Biblioteka Narodowa im. M. Mażydyo w Wilnie
(Lietuvos Nationalinė Martyno Mażydyo Biblioteka)**

Numer fondu	Nazwa zespołu	Ilość jednostek ewidencyjnych i inwentarzowych, z poszczególnych lat
F 20	<i>Kościół w Kołtynianach</i>	42 inw. z 1799-1929 r.
F 161	<i>Akademia Duchowna w Petersburgu</i>	43 ew. z 1908-1917 r.
F 125	<i>Kościół w Rogowie</i>	60 inw. z 1668-1918 r.
F 156	<i>Kościół w Trozskunach</i>	8 inw. z 1756-1906 r.
F 108	<i>Kościół w Upinie</i>	16 inw. z 1737-1911 r.
F 155	<i>Kapituła biskupstwa żmudzkiego</i>	13 ew. z 1647-1861 r.
F 90	<i>Seminarium biskupstwa żmudzkiego i telszewskiego</i>	525 inw. z 1500-1943 r.
F 101	<i>Kolekcja pergaminów</i>	148 inw. z 1329-1899 r.
F 145	<i>Zbiór fotografii</i>	267 inw. z 1860-1980 r.
F 141	<i>Zbiór dokumentów z lat okupacji hitlerowskiej</i>	56 inw. z 1941-1944 r.
F 102	<i>Zbiór dokumentów mikrofilmowanych</i>	113 inw. z 1530-1968 r.
F 105	<i>Zbiór nut</i>	97 inw. z 1585-1946 r.
F 89	<i>Kolekcja kazań</i>	1695 ew. z XVII-XX w.
F 130	<i>Zbiór pojedynczych rękopisów</i>	2147 inw. z XVI w.-1980 r.

**Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne
(Lietuvos Valstybinio Istorijos Archyvas)**

Numer fondu	Nazwa zespołu	Ilość jednostek ewidencyjnych i inwentarzowych, z poszczególnych lat
1	2	3
F 694	<i>Wileńska Rzymskokatolicka Kuria Metropolitalna</i>	28694 inw. z 1468-1940 r.
F 696	<i>Kancelaria arcybiskupa rzymskokatolickiego metropolity kowieńskiego</i>	2045 inw. z 1513-1940 r.
F 1198	<i>Kancelaria biskupstwa sejneńskiego</i>	1893 inw. z 1756-1919 r.
F 604	<i>Rzymskokatolicki Konsystorz Duchowny biskupstwa wileńskiego</i>	45339 inw. z 1391-1915 r.
F 669	<i>Rzymskokatolicki Konsystorz Duchowny biskupstwa żmudzkiego (telszewskiego)</i>	18224 inw. z 1652-1914 r.
F 634	<i>Litewski Konsystorz biskupstwa unickiego</i>	1454 inw. z 1596-1839 r.
F 1296	<i>Rzymskokatolicki klasztor pijarów w Poniewieżu</i>	206 inw. z 1501-1828 r.
	<i>Kościół katolickie (parafialne i ich filie)</i>	W sumie 215 zespołów
Zespoły rodowe		
F 1279	<i>Kossakowscy</i>	254 inw. z 1537-1905 r.
F 1029	<i>Massalscy</i>	229 inw. z 1539-1845 r.
F 1177	<i>Ogińscy</i>	6887 inw. z 1447-1915 r.
F 1280	<i>Radziwiłłowie</i>	3354 inw. z 1416-1939 r.
F 1292	<i>Sapiehowie</i>	323 inw. z 1524-1830 r.
F 716	<i>Tyszkiewiczowie</i>	6703 inw. z 1451-1915 r.

1	2	3
Kolekcje dokumentów		
F 787	<i>Przywileje wielkich książąt litewskich i królów polskich oraz pisma Akademii i Kolegium jezuitów w Wilnie i Kolegium jezuitów w Grodnie</i>	163 inw. z 1578-1767 r.
F 1511	<i>Kolekcja prac naukowych profesorów Uniwersytetu Wileńskiego</i>	88 inw. z 1738-1858 r.
F 1263	<i>Kolekcja dokumentów archiwalnych</i>	3 inw. z 1796-1917 r.
F 1282	<i>Kolekcja dokumentów</i>	13009 inw. z 1489-1936 r.
F 1135	<i>Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie</i>	9477 j.a. z XIV-1942 r.
Szkolnictwo		
F 31	<i>Departament Oświaty Tymczasowej Komisji Rządzącej Litwy Środkowej m. Wilno</i>	z lat 1920-1922
F 172	<i>Kuratorium Wileńskiego Okręgu Szkolnego</i>	z lat 1922-1939
F 1206	<i>Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego RP m. Wilno</i>	z lat 1929-1931
F 190	<i>Prywatne gimnazjum i liceum męskie oo. Jezuitów</i>	z lat 1922-1939
F 192	<i>Prywatne gimnazjum i liceum żeńskie Zgromadzenia ss. Najświętszej Rodziny z Nazaretu</i>	z lat 1915-1940
F 193	<i>Prywatne gimnazjum i liceum żeńskie pp. Benedyktynek im. Św. Katarzyny</i>	z lat 1923-1940
F 215	<i>Liceum żeńskie sióstr wizytek</i>	z lat 1923-1940
F 194	<i>Prywatne gimnazjum męskie ks. misjonarzy</i>	z lat 1925-1938